

BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene, og barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter, og barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

Slik jobber vi med fagområdene hos oss:

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Barna skal få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur.

Personalet skal:

- skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språket og kommunisere med andre
- synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer
- invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål
- oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme
- støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket
- bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer
- inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Kommunikasjon, språk og tekst	<ul style="list-style-type: none">▪ Forstå korte beskjeder og begreper▪ Uttrykke følelser▪ Gjenkjenne sitt eget navn, samt navn på andre barn og voksne▪ Bruke billed- og pekebøker, samt lese enkle bøker▪ Bevegelsessanger▪ Rim og regler▪ Øve på å utføre enkle oppgaver	<ul style="list-style-type: none">▪ Øve seg på å sette ord på tanker, ønsker, behov og følelser▪ Spille spill med enkle regler▪ Lese bøker med tekst og bilde▪ Øve på å fortelle en historie med sammenheng▪ Lære navn på farger	<ul style="list-style-type: none">▪ Gjenkjenne og nyttiggjøre seg av bokstaver, tall og symboler▪ Lek med bokstavlyder▪ Inspirere til å øve på å skrive sitt eget navn▪ Vitser, rim, regler og sanger/sangleker▪ Historiefortelling▪ Øve på å ta ordet i forsamlinger

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder, og gode vaner som tilegnes i barnehagealder kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt.

SmartMat er FUS sitt eget mat- og måltidsprosjekt som først og fremst skal fremme matglede hos barna.

Måltidene i barnehagen har en viktig pedagogisk funksjon, og SmartMat bidrar til barnas utvikling gjennom at barna er delaktige i matlaging, de utvikler språket, de utvikler lukte- og smakssansene, og de tilegner seg kunnskap om sammenhengen mellom mat, kropp og helse.

Trivelige måltider bidrar til matglede og gode matvaner, og næringsrik og variert mat bidrar til at barna får overskudd til aktivitet og konsentrasjon. Målet er å bidra til at alle barn får en godt forhold til sunnere mat, og at de får i seg mest mulig av den anbefalte mengden frukt og grønt. Mange spiser 3 av 5 måltider om dagen, nettopp i barnehagen.

Personalet oppmuntrer og stimulerer barna til å være nysgjerrige og utforskende også ved måltidene, ved å gi dem nye smaksopplevelser.

Personalet skal:

- være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring
- bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile
- gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet
- bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser
- legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna
- kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6år
Kropp, bevegelse, mat og helse	<ul style="list-style-type: none">▪ Gi rom og støtte for fysiske utfordringer; krabbe, gå, hoppe, løpe, krype og klatre▪ Turer i variert terreng▪ Bevegelse til musikk og bevegelsessanger▪ Kroppsbevissthet; øre, nese, munn, hode, armer, bein, mage, rompe▪ Øve på å spise med skje og drikke av kopp▪ Sunt og variert kosthold▪ Strukturert hverdag	<ul style="list-style-type: none">▪ Øve på å bruke gaffel og skje riktig▪ Ta imot og sparke en ball▪ Tre store perler på en snor▪ Perle med små perler▪ Øve på pinsettgrep▪ Hinke og balansere▪ Lære seg å slappe av▪ Øve på å kle på seg	<ul style="list-style-type: none">▪ Kunne fargelegge innenfor streker▪ Øve på å klippe med saks▪ Øve på blyantgrep▪ Kunne kaste og ta imot ball▪ Hinke på begge bein▪ Kunnskap om kroppen og dens funksjoner▪ Bevege seg til musikk▪ Opparbeide seg erfaring med å porsjonere ut energi på lang tur

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Barna skal få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon, og barnehagen skal legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design.

Personalet skal:

- samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk
- gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur
- være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur
- være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene
- motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer
- synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom
- gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid
- bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6år
Kunst, kultur og kreativitet	<ul style="list-style-type: none">▪ Delta i enkle formingsaktiviteter; tegne og male▪ Oppleve sanger, rim, regler og eventyr▪ Ta i bruk enkle rytmeinstrumenter▪ Få erfaring med ulikt materiell	<ul style="list-style-type: none">▪ Bruke ulike maleteknikker▪ Oppleve glede ved å skape▪ Rollelek og enkel dramatisering▪ Øve på å synge for andre barn og voksne▪ Uttrykke seg gjennom forskjellige typer skapende materiell ute og inne	<ul style="list-style-type: none">▪ Jobbe med kreative prosesser over tid▪ Dramatisere og opptre▪ Synge sanger med flere vers▪ Tegne enkle former og figurer

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring, samt legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.

Personalet skal:

- legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring
- gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd
- synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen
- utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Natur, miljø og teknologi	<ul style="list-style-type: none">▪ Bli kjent og trygg inne i barnehagen og på uteområdet▪ Være ute 2 timer hver dag, inkl. soving▪ Oppleve naturen og gleden ved å ferdes i den▪ Sanseropplevelser i forhold til de fire årstidene▪ Bli kjent med ulike værtyper▪ Korte turer i nærmiljøet	<ul style="list-style-type: none">▪ Få kunnskap om dyr og vekster i nærmiljøet▪ Få kunnskap om hvor maten kommer i fra▪ Begynnende kunnskap om livsløpet▪ Ta vare på naturen▪ Nyttiggjøre seg av ulike hjelpemidler ute i naturen; lupe, insektsamler, faktabøker	<ul style="list-style-type: none">▪ Lage mat ute▪ Høste bær, frukt og grønnsaker▪ Undre seg over naturfenomener▪ Lek med vann, is og snø▪ Forske, undre og fortelle om sammenhenger▪ Erfare hvordan teknikk kan brukes i lek og hverdagsliv▪ Få innsikt i naturmiljøvern og samspillet i naturen

ANTALL, ROM OG FORM

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet.

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur ved selv å være kreative og skapende, samt legge til rette for lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling.

Personalet skal:

- bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen
- bruke bøker, spill, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til Matematisk tenkning
- styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer
- legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler
- stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Antall, rom og form	<ul style="list-style-type: none">▪ Kjenne sin plass i garderoben▪ Enkle puslespill og lek med klosser▪ Bli kjent med tall▪ Bli kjent med matematiske begrep; stor-liten, kort-lang▪ Introdusere geometriske figurer▪ Forstå preposisjonene over og under	<ul style="list-style-type: none">▪ Kategorisere etter form, farge og størrelse▪ Telle til 10▪ Forstå preposisjoner som mellom, ved siden av, foran og bak▪ Forstå tidsbegrepene i dag/ i morgen▪ Forstå ulike størrelser og motsetninger▪ Benevne enkle geometriske figurer; sirkel, firkant, trekant	<ul style="list-style-type: none">▪ Telle til 20▪ Spille kort og terningspill▪ Skille mellom ulike geometriske figurer▪ Tallforståelse og mengdelære▪ Bake - følge vekt og mengde

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi, samt skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett.

Barnehagen skal bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål.

Personalet skal:

- formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer
- utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna
- bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet
- gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning
- identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Etikk, religion og filosofi	<ul style="list-style-type: none">▪ Bli trygg og føle tilhørighet til barnehagen▪ Øve på å dele▪ Øve på å vente på tur og utsette egne behov▪ Oppmuntre til respekt for alt levende▪ Oppleve høytider og tradisjoner	<ul style="list-style-type: none">▪ Fokus på vennskap▪ Øve på å bruke språket i konfliktsituasjoner▪ Vite hvordan og hvorfor vi feirer ulike høytider og tradisjoner▪ Få kjennskap til hva rettigheter innebærer▪ Få kjennskap til å forsøke å forstå at vi er ulike individer med individuelle behov	<ul style="list-style-type: none">▪ Filosofiske samtaler▪ Planlegge og gjennomføre Lucia▪ Utvikle forståelse for konsekvenser av valg▪ Lære og respektere hverandre▪ Utvikle evne til å løse konflikter på egenhånd▪ Omtanke for andre▪ Få kjennskap til grunnleggende verdier

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barnas nedvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barn kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter.

Personalet skal:

- sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre
- introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt
- gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme
- gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng
- gjøre barna kjent med samisk kultur og levested og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner
- gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt Barnekonvensjonen

Progresjonsplan	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Nærmiljø og samfunn	<ul style="list-style-type: none">▪ Bli trygg på avdelingen▪ Bli kjent med og trygg på barn og voksne på avdelingen▪ Bli kjent med uteområdet i barnehagen	<ul style="list-style-type: none">▪ Delta i grupper på tvers av avdelingene▪ Utnytte og bli kjent med nærmiljøet▪ Få kunnskap om trafiksikkerhet introduseres for enkle trafikkregler▪ Få en begynnende forståelse for hva det betyr å ta et valg	<ul style="list-style-type: none">▪ Besøke skole og SFO▪ Tarkus; trafikkopplæring▪ Henry førstehjelp▪ Besøke museer og biblioteket▪ Bli kjent med og delta i demokratiske prosesser▪ Få en forståelse for at Norge er en del av verden, og se på verdenskartet